Valiokunnan lausunto LiVL 9/2018 vp– U 61/2016 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden tiettyihin verkkolähetyksiin ja televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähetyksiin sovellettavien tekijänoikeuden ja lähioikeuksien käyttämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta (asetus TV- ja radio-ohjelmien verkkolähetyksistä)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden tiettyihin verkkolähetyksiin ja televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähetyksiin sovellettavien tekijänoikeuden ja lähioikeuksien käyttämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta (asetus TV- ja radio-ohjelmien verkkolähetyksistä) (U 61/2016 vp): Liikenne- ja viestintävaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 3/2018 vp — U 61/2016 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- tekijänoikeusneuvos Viveca Still, opetus- ja kulttuuriministeriö
- viestintäneuvos Kreetta Simola, liikenne- ja viestintäministeriö
- lakiasiainjohtaja Katri Olmo, Yleisradio

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- MTV Oy
- Kopiosto ry
- Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:
- oikeusministeriö

Viitetiedot

Valiokunta on aiemmin antanut asiassa lausunnon LiVL 28/2016 vp.

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto LiVL 9/2018 vp

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Asetuksen tarkoituksena on edistää lähetysten oheismateriaalina tarjottavien verkkopalvelujen tarjoamista maiden rajojen yli ja helpottaa muista jäsenvaltioista peräisin olevien televisio- ja radio-ohjelmien digitaalisia edelleenlähetyksiä suljetuissa verkoissa mukauttamalla unionin oikeudellista kehystä.

Ehdotus liittyy digitaalisten sisämarkkinoiden ja TV- ja radio-ohjelmien rajat ylittävän saatavuuden edistämiseen kuluttajien hyväksi ja erityisesti audiovisuaalisen toimialan kasvun ja kilpailukyvyn edistämiseen luomalla vahvemmat kotimarkkinat. Ehdotuksella päivitetään nykyisiä EU-lainsäädännössä olevia säännöksiä oikeuksien hankinnasta TV- ja radio-ohjelmien lähettämiseksi ja edelleen lähettämiseksi sisämarkkinoilla (ns. satelliitti- ja kaapelidirektiivi 93/83/ETY) vastaamaan uusia toimintatapoja. Tällaisia toimintatapoja ovat lähettäjäyritysten suoratoistopalvelut sekä verkossa pyynnöstä tapahtuva ohjelmien saataville saattaminen, josta käytetään usein nimeä catch up -palvelu, sekä ohjelmien edelleen lähettäminen suljetussa verkossa.

Suomi on yleisellä tasolla kannattanut komission ehdotusta päivittää satelliitti- ja kaapelidirektiivi kattamaan televisio- ja radiotoimialan uudet toimintatavat. Suomi on kuitenkin suhtautunut varauksellisesti ehdotetun sääntelyinstrumentin, asetuksen, valintaan ja katsonut, että asiasta tulisi ensisijaisesti säätää direktiivillä tai muutoin pitää huolta siitä, että jää riittävästi kansallista liikkumavaraa, jotta asetusehdotuksen mukainen järjestely voidaan sovittaa yhteen olemassa olevan kansallisen järjestelmän kanssa. Suomi on lisäksi katsonut, että asetusehdotuksessa ilmaistua sopimusvapauden periaatetta on syytä vahvistaa. Suomi on myös toivonut, että sääntelyinstrumentti mahdollistaisi verkkopohjaisten lähetysten edelleenlähettämisen, mikä ratkaisisi Ahvenanmaan vaikeudet hankkia tarvittavat oikeudet SVT Play -palvelun (Ruotsin television catch up -palvelu) edelleen lähettämiseksi Ahvenanmaalla.

Neuvostossa hyväksytyn neuvottelumandaatin mukaan Suomessa käytössä olevaa sopimuslisenssijärjestelmää voitaisiin jatkossakin hyödyntää ohjelmien edelleen lähettämisen lisensioinnissa. Myös sopimusvapauden periaate on asetuksen käsittelyn aikana jossain määrin vahvistunut ja lisäksi on varmistettu se, että alan kauppatavan mukainen maakohtainen lisensiointi ja siihen liittyvä maarajoitusten (geoblokkaus) asettaminen voi jatkua. Edelleenlähettämisen osalta neuvoston neuvottelutulos on komission alkuperäistä ehdotusta teknologianeutraalimpi, kattaen kaikenlaiset suljetut verkot riippumatta toteutustavasta. Tämä vastaa paremmin Suomen voimassa olevan tekijänoikeuslain mukaista teknologianeutraalia sääntelyä.

Suomen neuvottelutavoitteena ollut sääntelyinstrumentin muuttaminen direktiiviksi ei näytä toteutuvan. Myös alkuperämaaperiaate on vesitetty ja lähtökohdaksi on otettu ohjelmakohtaiseen arviointiin perustuva arvio alkuperämaaperiaatteen soveltamisesta. Myöskään TV-yhtiöiden verkko-oheispalveluiden lisensiointi edelleenlähettämisen puitteissa, kuten esimerkiksi Ahvenanmaalle kielellisistä ja kulttuurisista syistä tärkeän Ruotsin SVT:n Play-palvelun edelleenlähettäminen Ahvenanmaalla, ei näyttäisi olevan mahdollista asetuksen perusteella.

Valiokunnan lausunto LiVL 9/2018 vp

Valtioneuvoston kanta

Jatkoneuvotteluissa Suomi pyrkii siihen, että alkuperämaaperiaatteen soveltamista ei enää kavennettaisi. Suomi ei kannata sitä, että signaalin saamisen teknisestä toteutustavasta edelleenlähetystilanteessa (direct injection) säädettäisiin tässä lainsäädäntöehdotuksessa. Koska lainsäädäntöehdotus kavennetussa muodossa merkitsee edistystä sisämarkkinoilla, Suomen ei ole tarpeen olla hyväksymättä sellaista neuvottelutulosta, jonka määräenemmistö on valmis hyväksymään.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Asetusehdotuksen tarkoituksena on edistää lähetysten oheismateriaalina tarjottavien verkkopalvelujen tarjontaa ja helpottaa muista jäsenvaltioista peräisin olevien televisio- ja radio-ohjelmien digitaalisia edelleenlähetyksiä.

Valiokunta pitää hyvänä, että sääntelyä pyritään uudistamaan toimintatapojen ja teknologian kehittymisen myötä. Valiokunta pitää kuitenkin ehdotusta osin vaikeaselkoisena ja tulkinnanvaraisena. Sääntely edistää jossain määrin digitaalisten sisämarkkinoiden toimivuutta, mutta nykymuodossa se ei valiokunnan käsityksen mukaan hyödynnä kaikkia ohjelmien saatavuuden edistämisen, audiovisuaalisen toimialan kasvun eikä kilpailukyvyn edistämisen mahdollisuuksia.

Valiokunta pitää hyvänä, että saadun selvityksen mukaan Suomessa käytössä olevaa maakohtaista sopimuslisenssijärjestelmää voidaan käyttää sääntelyn perusteella myös jatkossa. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan jatkoneuvotteluissa tulee pyrkiä siihen, ettei alkuperämaaperiaatetta kavennattaisi tämän hetkisestä tilanteesta enempää.

Saadun selvityksen mukaan signaalin saamisen teknisestä toteutustavasta edelleenlähetystilanteissa (direct injection) ei ole tarkoituksenmukaista säätää nyt käsittelyssä olevassa ehdotuksessa. Valiokunta toteaa, että tämän kaltainen teknologiaan sidottu sääntely voisi aiheuttaa tarpeetonta joustamattomuutta ja tulkintaongelmia.

Valiokunta pitää erittäin valitettavana, että Ruotsin television STV Play -palvelun verkkolähetyksen edelleenlähettäminen Ahvenanmaalla ei näyttäisi olevan asetuksen sääntelyn perusteella mahdollista. Valiokunta pitää tärkeänä, että Ahvenanmaan tarpeita arvioidaan jatkossa ja pyritään löytämään toimivia ratkaisuja Ahvenanmaalle kielellisesti ja kulttuurisesti tärkeiden sisältöjen saatavuuteen.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto LiVL 9/2018 vp

Helsingissä 18.4.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mia Laiho kok
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula